

ВА 301

ФИНАНСИ – I ЧАСТ (ПУБЛИЧНИ ФИНАНСИ)

Приета: прот. №5/23.09.2022г.

Лектор: Проф. д-р Сава Димов

АНОТАЦИЯ

Дисциплината предлага конкретни финансови компетенции за публичните финанси на публично правните субекти. Тя акцентира на финансовата система на държавата, принципите на изграждане на публичните финанси, държавния бюджет и основните параметри на проектобюджета, приходите и разходите на държавния бюджет, структурата на данъчната система, местните имуществени данъци, видовете подоходни данъци и видовете косвени данъци. Специално място е отделено на местната данъчна автономия на българските общини.

ОСНОВНИ ЦЕЛИ И ИЗХОДНИ УЧЕБНИ РЕЗУЛТАТИ

Основните цели на програмата по публични финанси се конкретизират в предоставените знания на студенти за:

1. Функционирането и развитието на финансовата система на страната.
2. Механизмите на изграждането на публичните финанси на съответните субекти.
3. Държавният бюджет и неговото финансово управление.
4. Основните параметри на проектобюджета.
5. Финансиране на делегираните от държавата дейности.
6. Формиране на компетенции за местните имуществени данъци, видовете подоходни данъци и косвените данъци.
7. Основните характеристики на видове данъчни преференции и облекчения.
8. Данъчна автономност на местните власти.

ПРЕДПОСТАВКИ

Сложността на материята, механизмите по формирането на публичните приходи и разходи на държавата изискват, тя да се изучава в по-горните курсове за обучение на студентите. Това изисква, те да имат добри фундаментални знания по Обща теория на икономиката, публични блага, услуги, законите на пазарното стопанство, по общо и търговско право.

СТАТУТ И СТРУКТУРА

Специалност	Статут	Кредити	Редовно обучение				Задочно обучение			
			л	с	у	общ	л	с	у	общ
Финанси	задължителна	6	40	20		60	30		30	
Счетоводство и контрол	задължителна	6	40	20		60	30		30	
Бизнес администрация	задължителна	6	40	20		60	30		30	
Маркетинг	задължителна	6	40	20		60	30		30	
Международни икономически отношения	задължителна	6	40	20		60	30		30	
Публична администрация	задължителна	6	40	20		60	30		30	

СЪДЪРЖАНИЕ НА КУРСА

1. Произход и същност на понятието за финансова система на държавата.

Етимологични и конструктивни корени на финансовата система. Структура на финансовата система. Парите - основна форма на нейно проявление. Държавата в основата на функционирането на финансовата система.

2. Същност, предмет и особености на публичните финанси.

Основни концепции за публичните финанси. Същност и видове публични блага. Публични блага – ефективност – равенство. Ефективност на публичното финансово стопанство. Предмет и обект на изучаване от публичните финанси.

3. Принципи за изграждане на публичните финанси.

Същност и коментари на принципите за ефективност, безпристрастност и справедливост на публичните финансови услуги. Обществено значими функции и роля в пазарното стопанство.

4. Държавен бюджет

Бюджет и финансово управление. Същност и структура на държавния бюджет. Макрорамка на бюджета. Елементи на държавния бюджет. Законова уредба. Бюджетна процедура. Устройство на държавния бюджет. Консолидирана фискална програма.

5. Основни параметри на проектобюджета.

Индикатори на планираните разходи по бюджета. Видове актуализирани прогнози. Консолидирани, ведомствени и административни разходи. Разходи по бюджетни програми. Администриране на държавните приходи.

6. Финансиране на делегираните от държавата дейности.

Държавни разходи във функциите: “Общи държавни служби”, “Отбрана и сигурност”, “Образование”, “Здравеопазване”, “Социално осигуряване, подпомагане и грижи”, “Почивно дело, култура, религиозни дейности” и “Икономически дейности и услуги”. Държавни стандарти.

7. Приходна система на публичните финанси.

Национална агенция за приходите. Източници на финансови средства на държавата. Класификация на държавните приходи. Методи и форми на акумулиране на държавните приходи.

8. Теоретични основи на данъка като метод за акумулиране на публични финансови средства.

Произход и същност на данъка. Теоретични концепции за данъка. Елементи на данъка. Функции на данъка. Принципи на данъчно облагане.

9. Начини за облагане с данъци.

Поголовно, пропорционално, прогресивно и регресивно облагане. Среден, маргинален и ефективен данъчен размер. Начини и техники за събиране на данъците.

10. Структура на данъчната система.

Данъци постъпващи в държавния бюджет (косвени и преки данъци). Данъци постъпващи в месните бюджети. Имуществени (местни данъци), подоходни и косвени данъци.

11. Местни имуществени данъци.

Основни акценти на законодателна уредба. Общи положения. Видове местни имуществени данъци. Общи положения. Имуществени данъци по Закона за месните данъци и такси. Плащане на местните данъци.

12. Видове подоходни данъци.

Обща характеристика на преките подоходни данъци. Подоходно облагане на юридически лица. Лично подоходно облагане. Социалното осигуряване като вид подоходно данъчно облагане (основно и допълнително).

13. Косвени данъци.

Данък добавена стойност – правно основание и хармонизиране. Акцизи върху алкохола, тютюневите изделия и енергията (правно основание и цели). Роля на европейския парламент.

14. Данъчни преференции и преференциални данъчни режими.

Същност и видове данъчни преференции и облекчения. Основни характеристики. Положителни и отрицателни черти при тяхното прилагане.

15. Данъкоподобни приходи.

Същност и характеристика на таксите. Различия между такси и данъци. Видове такси. Таксите в Република България. Самооблагане на населението. Приноси. Лихви, глоби и конфискации.

16. Неданъчни приходи.

Произход и същност на държавните заеми и държавния дълг – различия между държавните заеми и данъците. Видове държавни заеми и съставни части на държавния дълг. Сключване на заеми чрез емисия на държавни ценни книжа.

17. Публична задлъжнялост.

Същност, формиране и развитие на публичната задлъжнялост. Частна и публична прекономерна задлъжнялост. Структурни реформи за балансиране на бюджета.

18. Теоретични основи на местната данъчна автономия.

Нормативен и позитивен подход към данъчната практика на регионите. Приходна автономност. Мотиви, ползи и ограничения на местната данъчна автономност.

19. Данъчна автономност на местните власти.

Законодателни рамки на местното самоуправление. Данъчна самостоятелност. Параметри. Необходимост от симетрия между местни данъчни правомощия и общински отговорности.

20. Данъчна автономност на българските общини.

Цели и общи мерки за усъвършенстване. Конкретни мерки за реформиране на системата на местните отговорности и правомощия.

МЕТОДИ ЗА ОЦЕНЯВАНЕ

Работа на всеки студент през семестъра се оценява с текуща оценка, която обхваща 40% от крайната оценка. Тя се получава от полагането на два теста: единият в средата, а другият - в края на съответния семестър. При формирането на крайната оценка се взема предвид и явяването на семестриален изпит на студента – 60%. Освобождаване от изпит се допуска, ако студентът покаже отлични резултати на тестовете, участва със самостоятелен доклад в Студентското научно творчество.

ПРЕПОРЪЧИТЕЛНА ЛИТЕРАТУРА

1. Брусарски, Р., (2007) Теория на публичните финанси. Университетско издателство "Стопанство", С.
2. Румен Брусарски, Р., А. Захариев и Г. Манлиев. (2020) Финансова теория. Академично издателство "Ценов", Свищов.
3. Атанасов, Н. (2009) Държавен бюджет: теория и практика в условията на световната стопанска криза. Издателство Летера. Пловдив
4. Коцев, Ц., Т. Владимирова, В. Владимиров, С. Киров, С. Герчева, Х. Благойчева, Л. Найденов (2008) Публични финанси. Издателска къща Стено, Варна.
5. Найденов, Л. (2012) Данъчна автономност на местните власти – теоретични аргументи и национална практика. Издателска къща Стено, Варна
6. ЗАКОН ЗА ПУБЛИЧНИТЕ ФИНАНСИ. Обн., ДВ, бр. 15 от 15.02.2013 г., в сила от 1.01.2014 г., изм., бр. 95 от 8.12.2015 г., в сила от 1.01.2016 г.

7. ЗАКОН ЗА МЕСТНИТЕ ДАНЪЦИ И ТАКСИ. В сила от 01.01.1998 г., последно изменение ДВ. бр.17 от 1 Март 2022 г.
8. ЗАКОН ЗА ДЪРЖАВНИЯ БЮДЖЕТ НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ ЗА 2022 Г.
9. Обн., ДВ, бр. 18 от 4.03.2022 г., в сила от 1.01.2022 г., изм. и доп., бр. 52 от 5.07.2022 г., в сила от 1.07.2022 г.
10. ПРОЕКТОБЮДЖЕТ ЗА 2022 Г. и актуализирана бюджетна прогноза за 2023 и 2024 г. в програмен формат на министерството на финансите.
11. КОСВЕНИ ДАНЪЦИ. Справочник за Европейския съюз – 2022. Информационни фишове за Европейския съюз. Европейски парламент. www.europarl.europa.eu/factsheets/bg
12. Данъчни преференции и преференциални данъчни режими в България. Преглед 2017. Дирекция „Данъчна политика“. Министерство на финансите.
13. Школа по публични финанси. Министерство на финансите. <https://moodle.minfin.bg/>
14. Tresch, R. (2014) Public Finance. A Normative Theory. 3rd Edition. ELSEVIER.
15. Holley H. Ulbrich. (2011) Public Finance in Theory and Practice. Second edition published 2011. N.Y.
16. Joshua E Greene. (2020) Public Finance. An International Perspective. Singapore Management University, Singapore

ВА 301

ФИНАНСИ – I ЧАСТ (ПУБЛИЧНИ ФИНАНСИ)

1. Произход и същност на понятието за финансова система на държавата.

Етимологични и конструктивни корени на финансовата система. Структура на финансовата система. Парите - основна форма на нейно проявление. Държавата в основата на функционирането на финансовата система.

2. Същност, предмет и особености на публичните финанси.

Основни концепции за публичните финанси. Същност и видове публични блага. Публични блага – ефективност – равенство. Ефективност на публичното финансово стопанство. Предмет и обект на изучаване от публичните финанси.

3. Принципи за изграждане на публичните финанси.

Същност и коментари на принципите за ефективност, безпристрастност и справедливост на публичните финансови услуги. Обществено значими функции и роля в пазарното стопанство.

4. Държавен бюджет

Бюджет и финансово управление. Същност и структура на държавния бюджет. Макрорамка на бюджета. Елементи на държавния бюджет. Законова уредба. Бюджетна процедура. Устройство на държавния бюджет. Консолидирана фискална програма.

5. Основни параметри на проектобюджета.

Индикатори на планираните разходи по бюджета. Видове актуализирани прогнози. Консолидирани, ведомствени и административни разходи. Разходи по бюджетни програми. Администриране на държавните приходи.

6. Финансиране на делегираните от държавата дейности.

Държавни разходи във функциите: “Общи държавни служби”, “Отбрана и сигурност”, “Образование”, “Здравеопазване”, “Социално осигуряване, подпомагане и грижи”, “Почивно дело, култура, религиозни дейности” и “Икономически дейности и услуги”. Държавни стандарти.

7. Приходна система на публичните финанси.

Национална агенция за приходите. Източници на финансови средства на държавата. Класификация на държавните приходи. Методи и форми на акумулиране на държавните приходи.

8. Теоретични основи на данъка като метод за акумулиране на публични финансови средства.

Произход и същност на данъка. Теоретични концепции за данъка. Елементи на данъка. Функции на данъка. Принципи на данъчно облагане.

9. Начини за облагане с данъци.

Поголовно, пропорционално, прогресивно и регресивно облагане. Среден, маржинален и ефективен данъчен размер. Начини и техники за събиране на данъците.

10. Структура на данъчната система.

Данъци постъпващи в държавния бюджет (косвени и преки данъци). Данъци постъпващи в месните бюджети. Имуществени (местни данъци), доходни и косвени данъци.

11. Местни имуществени данъци.

Основни акценти на законодателна уредба. Общи положения. Видове местни имуществени данъци. Общи положения. Имуществени данъци по Закона за месните данъци и такси. Плащане на местните данъци.

12. Видове доходни данъци.

Обща характеристика на преките подоходни данъци. Подоходно облагане на юридически лица. Лично подоходно облагане. Социалното осигуряване като вид подоходно данъчно облагане (основно и допълнително).

13. Косвени данъци.

Данък добавена стойност – правно основание и хармонизиране. Акцизи върху алкохола, тютюневите изделия и енергията (правно основание и цели). Роля на европейския парламент.

14. Данъчни преференции и преференциални данъчни режими.

Същност и видове данъчни преференции и облекчения. Основни характеристики. Положителни и отрицателни черти при тяхното прилагане.

15. Данъкоподобни приходи.

Същност и характеристика на таксите. Различия между такси и данъци. Видове такси. Таксите в Република България. Самооблагане на населението. Приноси. Лихви, глоби и конфискации.

16. Неданъчни приходи.

Произход и същност на държавните заеми и държавния дълг – различия между държавните заеми и данъците. Видове държавни заеми и съставни части на държавния дълг. Сключване на заеми чрез емисия на държавни ценни книжа.

17. Публична задлъжнялост.

Същност, формиране и развитие на публичната задлъжнялост. Частна и публична прекономерна задлъжнялост. Структурни реформи за балансиране на бюджета.

18. Теоретични основи на местната данъчна автономия.

Нормативен и позитивен подход към данъчната практика на регионите. Приходна автономност. Мотиви, ползи и ограничения на местната данъчна автономност.

19. Данъчна автономност на местните власти.

Законодателни рамки на местното самоуправление. Данъчна самостоятелност. Параметри. Необходимост от симетрия между местни данъчни правомощия и общински отговорности.

20. Данъчна автономност на българските общини.

Цели и общи мерки за усъвършенстване. Конкретни мерки за реформиране на системата на местните отговорности и правомощия.

BA 301

FINANCE I PART (PUBLIC FINANCE)

Approved with protocol No. from

Lecturer: Prof. Sava Dimov, PhD

ANNOTATION

The discipline offers specific financial competencies for the public finances of public legal entities. It emphasizes the financial system of the state, the principles of building public finances, the state budget and the main parameters of the draft budget, the revenues and expenditures of the state budget, the structure of the tax system, local property taxes, types of income taxes and types of indirect taxes. A special place is allocated to the local tax autonomy of the Bulgarian municipalities.